

PJESNIKOVO DOŽIVLJAVANJE BOGA

Alma Fides

PJESNIK i Njegov BOG. Je li ljudsko u doživljavanju Boga, u susretu s umjetnikom, podignuto na jednu višu razinu, nije li poetsko istovremeno i »proročansko«, fenomen vizionarstva u neku ruku i proročke intuicije?

Duša, bilo čija, duša ljudska, u najiskrenijem, najprisnijem kontaktu s Bogom i nesvjesno biva pjesnik. Gotovo je nezamislivo da pod milosnim dodirima, u molitvenom podavanju bića, ne šikne krik najpotpunije, najsadržajnije riječi u kojoj je slika misli i glazba nadosjetnog koju saopćava molitva.

Molimo: srcem i umom. Pamet i srce prožimaju se i proziru u ozračju Prisutnosti, u ljudskom naporu da se zahvati Neizmjernost, da se nemoć i ograničenost ispune spoznajom da su to upravo zato da se u božanskoj ovisnosti osmisle. I bude Bog, Bog pjesnika, čudo želje, bljesak u tragičnim lutanjima i sudaru tjeskobe. Bog Otkrivenja i čulnog čistilišnog iskušenja.

U molitvenom susretu s Božjom Riječi čovjek biva pjesnik, pjesnik postaje prorok. Pokušaj saopćenja doživljuje preobrazbu najsavršenije ljudske riječi. Postaje Molitva. Božje otkrivenje i dah Prisutnosti. Spособnost poetske mašte da svemu postojećem udahne život svoje samorodne duše, da tokove svoje naglašene emotivnosti usmjeri eksploziji čuda, poistovećuje se, trenutno, s nekim »proročanskim« proziranjem Smisla.

Vječni Otac, zadivljen pokušajem svojeg djeteta da Ga dohvati svojim pokretom ljubavi — makar samo zato da bi zadovoljilo vlastitu potrebu za nježnošću i odjekom svoga glasa — podaruje svojem najmanjem, najosjetljivijem stvoru krila: mašte i riječi i zanos što preobražava zvijezde. A pjesnici su djeca. Najmanja, najslabija čeda ljudske stvaralačke moći i Božje dobrotive umješnosti. I ne žele da budu zreli. Da rastu do oporosti, da otvrdnu i obezglase na tvrdom kruhu svakidašnjeg dana, na njegovoj surovoj prevrtljivosti. Pjesnici su dirljivo mala i slaba djeca, uvijek i nezasitno u očekivanju iznenađenja i čuda preobrazbe, u dosluhu sa svojom dušom sakrivenom u stvarima oko sebe.

Pjesnici su nestrpljiva, nametljiva djeca u potrazi za otkrivanjem radosne ljubavi, neumorne, vječne skitnice na tragovima i odbljescima

svoje čulne duše. I ne žele da odrastu. Ne umiju da se pomire s bojom što opsjenjuje vid.

U nagonu je umjetnika poticaj djeteta da obuhvati sve, da se sa svime poistovjeti i svemu dade svoju čulnost. I u tom propinjanju prema boji, zvuku, opsjeni nježnosti, suncu i misteriju zvijezde — iskusava mislilac. Svjesni i nesvjesni tumač Dobrote što je sa svijetom i u svijetu stvorila igračku na ushićenje neutažena dječjeg srca.

Pjesnik, kao nitko drugi, umije biti razdragan do smijeha i suza. I širok je osmijeh pjesnika. U nj, kao u otvor dječje duše, može se smjestiti i svemir i zemlja. U prozirnosti njegovih suza odrazuju se neboskloni, duša biva vidovita. I suza ishlapljuje na suncu izvlaćeci Božje obličje.

Nitko se ne umije tako toplo, široko i dječje raplakati na uskraćenost ljubavi kao pjesnik. Samo on ima čudesno umijeće da u hipu, kao čarolijom, oplodi pustinju srca i privoli Boga na svečanu najavu Zetve.

Ima nešto dirljivo u toj djetinjskoj upućenosti pjesnika k Izvoru boje i svijetla, u nezadrživu nagonu traganja da bude smirenje i Mir, u čaroliji da se — kroz tjeskobu — duša prozrači i razbistri do kulminacije smisla.

Duša je pjesnika, bila ona toga svjesna ili ne, po svojoj naravi religiozna... Jer, — zar je moguće diviti se boji ne naslućujući njezine pokretače, opajati se zvukom stvari ne prozirući njihove vječne tokove na glazbalu neba?

I sama želja da se bude malen, u stalno dosluhu i iznenađenjima, da se bude podatljiv do raspjevanosti i raspjevan do poklonstva velikom čudu Stvaranja oko sebe, upućuje na djetinjstvo duše u onom najdubljem duhovnom smislu koji dokučuje kontemplacija.

Pjesnik, svjesno ili nesvjesno, zahvaća Boga, zadivljen Njegovim odrazom u slici stvarnog svijeta i slikovnice svoje mašte. Pjesnik voli, nada se, strepi, — i plače zbog uskraćenosti. I smrt jezivom halucinantnom lucidnošću posebno uznemiruje i ranjava njegovo misaono biće, uvlači se kroz pore, ne dopušta krvotoku da mirno i nepomućeno brazdi na svojoj zemlji.

I dolazi trenutak kad čudo preobrazbe biva više od želje vječnosti, kad poetsko oblikovanje definitivno ocrtava putanju srca u nadosjetnim tokovima koje nadahnjuje Otac.

Dočaravanje ljepote, kad smo razdragani do bolne čulnosti, razočarani ugasnućem, ponovo i ponovo opsjenjivani oblakom kojemu želja mijenja oblik. Kad smo umorni i razdirani vlastitim krikom u pustinji, pjesma u molitvenoj viziji otvara svoje prostore Tvorcu mira i rušitelju straha.

Osjetljiva psiha umjetnika, njegova sublimirana čulnost, grli čedo želje — uvjerena da ga materinski posjeduje, sa zbiljskom prisutnošću ljubavi. Otac tetoši dijete i pridize ga u nježnosti. I dijete uzvraća tepanje, bojom vraća boju — i raste. Ne do oporosti i raspadljivosti koju nameće osjećanje prolaznosti i zov rastanka. Razvija se u beskraj: kao veliko bezazleno dijete Božje ljubavi.

Nije uzalud evanđeoska poruka protkana pjesmom. Štaviše: ona je sama po sebi pjesma, zanos uspinjanja, povratak početnoj nevinosti — prije grijeha, nakon Iskupljenja. I starozavjetni prorok nastupa kao pjesnik — s trbuhom gnjeva, s plamenim bojama osude i blagoslova. Dijete: uhodano Očevom voljom, dovoljno smjelo i dječje rasplakano da zavapi blagost pred zastrašujućom prijeljnom Božje šibe.

I gorostas na križu potvrđuje pjesnički paradoks dostupan mudrosti malenih.

U tragičnom, tjeskobnom doživljavanju sebe, svijeta, vremena i prostora — posebno je umjetnik gonjen nesavladivom željom da osmisli svoje prostore, da ih razdraga čudom ljepote, da umor zaokruži mirom, nemir radošću. I mrak, koji uporno opsjeda biće pjesnika, nužno naslućuje izlaz u zvijezdi bez kojega ne bi bilo pjesme. Jer, On Bog jest — u uzlu grča, sakriveni milosni dinamizam, i čeka dobrodušnost krvi i bezazlenost disanja da eksplozivno plane. Kao čudo dječjeg vidjela po kojemu Otac biva vječno drag djetetu.

Blagoslovljeni su ponori tjeskobe što vape za izbavljenjem. »FIAT LUX« religiozni je krik pjesnika, bio on toga svjestan ili ne, i bez Boga Objave i apokaliptičkog Boga. A onome koji Ga je odavno našao u jaslicama i uz Njega razgranao svoje djetinjstvo, i onome tko je preko križa osmislio svoju nedovršenu zrelost, svoje nezrelo djetinjstvo, On Bog biva mistično nadahnuće što od pjesme stvara puninu riječi, od zvuka — neprolazno ozvučuje molitve.

Pjesnik u posjedovanju Boga uistinu jest Božji glasonoša, Prorok, Isposnik. Barem u trenutku poetskog iskupljenja, raskajanosti i očišćenja — kao obraćenik i poklonik Obećanja — i uvijek dijete. Žedno i nezasićeno. Željno igračaka u preobrazbi svoje krvi, čuda iscjeljenja i riječi koja otvara prostore smisla u Uskrснуću.

Pjesnik je dostupan radosti, on je intezivno doživljava i prerađuje kao dragocjenu sirovinu iz tvari svojega tijela i ozvučja duše. On — koji je upoznao bol rađanja — nije lišen ni njegove radosti. On poput majke pothranjuje zametak nadahnuća u unutrašnjosti srca, izvlači iz svoje vizije njezine najprisnije boje, oživljuje ju svojom produhovljenom čulnošću, kroz nju ozvučuje svoju krv.

Pjesnički simbol — ptice, vode, sunca — religioznom vizionaru dublje i šire otvaraju neba, zemlja pjesničke riječi prima dar kiše bez straha od kaljuže. A u srdačnom, tihom razgovoru s Bogom srce bez riječi dobiva krila u želji da ih zauvijek sapne i zauzla mreža Dobrote.

Postoji prozračnost, neko bestjelesno stanje — u trenutku nadahnuća, kad se tijelo rasplinjuje u napor leta, biva uzlet. I kad uranja u apokaliptičke ponore dječje nasmijan nad mijenom oblika, pjesnik je suveren pokretač igre u slutnji Boga, Pokretača svojih pokreta i suverenog aktera zbivanja.

Odatle zanos. I nemir nije razoran, rušilački, nego pojačani napor k ljepoti, plemenita požuda otkrivanja, radoznalost ne profana, ne nemoćna.

Pjesma je zavjetni šator duše. Pod njime pjesnik poput svećenika obavlja obred žrtve, zavjetuje se Ljepoti — prinoseći joj dar svoga ushi-

ćenja... S vjerom u čudo — čudesno upravlja elementima prirode proglašavajući besmrtnost. Usprkos svemu.

Pjesnik-dijete bira svoje nebo, šara po njemu hirovitošću volje, ispisuje Božje Ime. I misli. U raspojasanosti slika, nepogrešivom logikom djeteta koje osjeća, zanosi se, voli.

Usuđujem se ustvrditi da »poetsko« u stvaraocu, u misliocu, podržava i produbljuje religiozno osjećanje, duhovni doživljaj čini raskošnijim, intenzivnijim, nametanjem pjesničke vizije u kojoj misao nabijena električitetom duhovnog, natopljena bojom težnje, dočarava živu, realnu prisutnost. Molitvenu želju razigrava do uzvišene čulnosti, preobražava zemlju, slutnju neba pretvara u »milosno viđenje« koje — kao u neki vrhunaravni fokus — sakuplja sve odsjeve ljepote u kojima pjesnik intuitivno prozire sebe i obnavlja.

Bog izranja, ne na »hokus-pokus«, ne kao deus ex machina. On je uvijek prisutan u tkivu pjesnikove želje. Pomisao na Njega vabi molitveni krik, usmjeruje mislioca.

Pjesnik osjeća: Bog-Otac prethodi njegovim koracima, vodi dijete. U pustoš ili u raskoš Svoje darežljivosti — uvijek je na kraju: ON. I pjesnik Mu velikodušno otvara sve prolaze svoje duše, dalje od privida neba i njegovih oblaka, do rane sažimlje srce da bi smjestio zvijezdu. U najprisnijim, tako čestim trenucima ogorčenosti i otkrivanja tlapnje zaziva pomoć dobrog Oca, zanosom odijeva zahvalu uvjeren da je i ona Božja. Kao svaki pokušaj riječi, stih i molitvena ispovijest. I kao stanje bez riječi kad od preobilja zamijeni srce — osjećajući da je cjelovito, potpuno i zauvijek — u Bogu.